

KULTURNA UDRUŽENJA I AMATERSKA UMETNOST NA PODRUČJU GRADA OBROVAC

Rezime. Turisti su danas sve zahtevniji i pored želje za odmorom, oni traže nove izazove i doživljaje koji u sebi sadrže i edukacione elemente. Turisti žele da pobegnu iz poznate okoline i žele da što više saznaju o novoj kulturi - ljudima i njihovom ponašanju, stavovima, njihovoj hrani, običajima i istoriji. Svaka turistička destinacija mora da se prilagodi novim zahtevima turističkog tržišta i mora da ponudi nešto novo, novi turistički proizvod. U malim, ruralnim sredinama, veliki značaj mogu da imaju kulturna udruženja kao centri amaterske umetnosti. Ona su čuvari tradicije svoga kraja i organizatori su raznih manifestacija koje su prepoznata ne samo kod lokalnog stanovništva, već postaju prepoznata i posećena i od strane turista.

Uloga amaterske umetnosti je promocija kulturne raznolikosti, interkulturalnosti, kreativni pluralizam i kulturnih dobara. Amaterska kulturna udruženja pružanjem različitih usluga/programa: obuke narodnih igara, učenje o narodnoj nošnji, tradicionalna gastronomija, slikanje, pevanje i sl. mogu biti uključena u razvoj kreativnog turizma na destinaciji koji postaje sve popularniji oblik kulturnog turizma.

Ključne reči: novi turistički proizvod, amaterska umetnost, kulturna udruženja, kreativni turizam

Kulturna politika u Hrvatskoj

Kulturne i kreativne industrije spadaju među najbrže rastuće sektore u svetu. Sa procenjenom vrednošću od 4,3 triliona \$ godišnje, sektor kulture trenutno čini 6,1% globalne ekonomije. Kultura ostvaruje godišnji prihod od 2.250 milijardi \$, ima skoro 30 miliona radnih mesta širom sveta i zapošljava više ljudi između 15 i 29 godina nego bilo koji drugi sektor. Kulturne i kreativne industrije su postale ključne za inkluzivni ekonomski rast, smanjujući nejednakost i postizanje ciljeva koji su postavljeni u Agendi održivog razvoja do 2030. godine. Usvajanje Konvencije o zaštiti i promociji raznolikosti kulturnih izraza iz 2005. godine, bila je prekretnica u međunarodnoj kulturnoj politici. Kroz ovaj istorijski dogovor, globalna zajednica je formalno priznala dualnu prirodu, i kulturnu i ekonomsku, savremenih kulturnih izraza koje proizvode umetnici i kulturni profesionalci².

Ciljevi kulturne politike u hrvatskoj su usmereni na podsticanje identiteta i raznolikosti, podržavajući kreativnost i učestvovanje u kulturnom životu. Mere kulturne politike su:

- podsticanje umetničkog i kulturnog stvaralaštva,
- podrška programima kulturne autonomije nacionalnih manjina,
- održavanje umetničke produkcije kroz pružanje mera socijalne sigurnosti za slobodne umetnike,
- promovisanje međunarodne kulturne saradnje i razmene kroz stvaranje infrastrukture za promociju hrvatske umetnosti i kulture u inostranstvu, finansiranje programa razmene, pružanje podrške evropskim projektima kulturne saradnje i potpisivanje novih bilateralnih programa kulturne saradnje,

^{1 2} Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo

² <https://en.unesco.org/creativity/convention>

- podrška unapređenju medijskog pluralizma i raznolikosti sadržaja kroz posebna sredstva za javne, komercijalne i neprofitne medije,
- podsticanje pristupa kulturi i kulturnoj participaciji, posebno za decu i mlade, putem popusta za pristup kulturnim institucijama ili kroz posebne programe podrške,
- očuvanje lokalne kulturne infrastrukture kroz podršku digitalizaciji umetničkih zgrada, malih i regionalnih bioskopa,
- podsticanje razvoja kulturnog preduzetništva,
- podsticanje savremene umetničke i kulturne produkcije kroz podršku organizacijama civilnog društva u savremenoj kulturi i umetnosti.

Kultura je prepoznata u glavnim strateškim dokumentima i akcionim planovima, a postoji niz mera koje se bave ciljevima Konvencije (Konvencija o zaštiti i promociji različitosti kulturnih izraza-The Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions). Međutim, još uvek nedostaje bolja među-ministarska komunikacija i komunikacija sa kulturnim institucijama i organizacijama civilnog društva koje ometaju bolju implementaciju ovih mera³.

Ministarstvo kulture učestvuje u finansiranju festivala, manifestacija, smotri, programa folklornih grupa i ansambala, pevačkih grupa, duvačkih, tamburaških i harmonikaških orkestara, plesnih ansambala, te izdavačke delatnosti, programa obuke u oblasti tradicionalnih znanja i umeća, seminara/radionica i drugih srodnih programa za razvoj kulturno-umetničkog amaterizma. Na konkursima prednost imaju kvalitetno i stručno utemeljeni sadržaji od nacionalne važnosti, te projekti i programi udruženja čije je delovanje osnova kulturnog života i kulturnih aktivnosti lokalne zajednice, kao i programi „vezani uz različite oblike rekonstrukcije autohtone materijalne i nematerijalne zavičajne baštine, osobito u sredinama gdje je ona ugrožena.“ Zadatak Povereništva je i da evaluiira izveštaje po realizaciji programa i projekata te na taj način utvrdi i dokumentuje domete finansiranih aktivnosti⁴.

Kulturni centri/kulturna udruženja kao mesta kulturno-umetničkog amaterizma

Amateri svoje aktivnosti sprovode kroz udruženja kulturno-umetničkog amaterizma. Funkcija udruženja je kreativno korišćenje slobodnog vremena bavljenjem određenim kulturnim delatnostima (folklor, horsko pevanje, dramske i druge sekcije) uz pomoć stručnih voditelja⁵. Kulturno-umetnički amaterizam omogućava ljudima, kojima kultura i umetnost nisu profesija, da se kreativno izražavaju, a širem stanovništvu da učestvuje u kulturnom životu u svojoj sredini. Narodno stvaralaštvo je upravo nastajalo, modifikovalo se i prenosilo kroz amaterizam. Ovo se naročito ima u vidu kada je reč o nematerijalnom kulturnom nasleđu i brizi za njegovo očuvanje. Zbog toga, amatersko stvaralaštvo daje veliki doprinos jačanju nacionalnog identiteta i osećaju pripadnosti. Kulturno-umetnički amaterizam je tesno povezan sa prenošenjem različitih elemenata koji čine kulturno nasleđe: pesme, igre, kostimi, prateća oprema i drugi artefakti koji su rezultat tradicijom prenošenih i generacijama modifikovanih i unapređenih umetničkih delatnosti. Kulturno-umetničke amaterske organizacije i udruženja omogućavaju lokalnom stanovništvu, svojim članovima, da zadovoljavaju svoje stvaralačke porive^{6,7}.

Jedna od glavnih karakteristika kulturnog života u Hrvatskoj je šarolikost amaterske kulturne aktivnosti koja se uglavnom odvija u dvoranama i školama. Ministarstvo kulture obezbeđuje

³ <https://en.unesco.org/creativity/node/16487>

⁴ Vukanović, M (2011): Kulturno umetnički amaterizam. Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka

⁵ ibid

⁶ Vukanović, M. (2011): Kulturno umetnički amaterizam. Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka

⁷ Supek, R. (1974): Sociološki značaj amaterizma. Časopis Kultura 26

značajna sredstva iako smatra da lokalne vlasti treba da preuzmu odgovornost za amaterske aktivnosti. Razlozi za podršku Ministarstva su:

- u mnogim gradovima/selima skoro da nema drugih kulturnih aktivnosti,
- teška finansijska situacija u mnogim lokalnim zajednicama,
- zaštita vrednih oblika tradicionalne baštine,
- podsticanje svesti o važnosti kulture za identitet i revitalizaciju grada/regije.

Finansijska podrška Ministarstva kulture iznosi oko 0,68% ukupnih resursa. Prema mišljenju Hrvatskog sabora kulture (krovna organizacija amaterskih aktivnosti) ova izdvajanja su nedovoljna i previše raspršena⁸.

Kulturne centre uglavnom osnivaju lokalne vlasti ili ih vode nevladine organizacije na lokalnom nivou (grad ili opština). Sve je veći broj takvih centara (posebno u malim sredinama) koji su uključeni u različite aspekte kulturnog života, od tradicionalnih amaterskih umetničkih aktivnosti, do novih medija. Sa druge strane kulturna udruženja se osnivaju od grupe građana, a način njihovog finansiranja je različit (Ministarstvo kulture, članarine, donacije i sl.)

Godine 2001. u Hrvatskoj je bilo 2174 udruženja iz oblasti kulture, 2008. taj broj se popeo na 5032, a 2010. na 6048 (podaci Vladine kancelarije za udruženja).

Kulturna udruženja na području grada Obrovca

Na području grada Obrovca registrovano je 57 udruženja⁹. Udruženja iz domena kulture su: Kulturno-umjetničko društvo "Zrmanja" (Obrovac), Udruga za promicanje kvaliteta življenja "Golubić" (Golubić), Udruga za povijest, suradnju i pomirenje (Golubić), Obrovačko kulturno ljeto (Obrovac), Kulturno umjetničko društvo Ruža Hrvatska (Gornji Karin), Udruga za kulturu "Prvi korak" (Obrovac), Boćarski klub "Kruševo" (Kruševo), Udruga žena "Kamenica" (Obrovac), Kulturno umjetničko društvo "Tradicija" (Bogatnik), Kulturno-umjetničko društvo "Žegar" (Bogatnik), Udruga za promicanje obrtništva, zanatstva i malog poduzetništva "Zrmanja" Obrovac, Zavičajno udruženje "Žegar u srcu".

Zavičajno udruženje "Žegar u srcu". Sprovodi razne akcije koje doprinose razvoju Žegara, tačnije jačanju i očuvanju tradicije, jezika, vere i culture. Udruženje planira otvaranje etnološkog muzeja u samom mestu. Žegar u tom smislu ima mnogo da ponudi s obzirom na njegovu burnu istorijsku i kulturnu prošlost. Sve ove akcije mogu da upotpune turističku ponudu Žegara. Manifestacija poput Žegarskih susreta, koja se održava krajem jula već tradicionalno svake godine privuče veliki broj posetilaca gotovo iz cele Dalmacije.

Kulturno umjetničko društvo "Tradicija" je organizator različitih sportskih, kulturnih i verskih manifestacija. Svake godine u organizaciji ovog udruženja se održavaju krajem jula "Susreti u Žegaru". U Žegaru postoji i **Kulturno umjetničko društvo Žegar**, osnovano 2006. godine. Društvo je osnovala grupa entuzijasta koji su želeli da sačuvaju kulturu, običaje, izgled nošnje, način pevanja i sviranja. **Kulturno umjetničko društvo Ruža Hrvatska** nastoji da kroz rad sa decom upoznaju ih sa narodnim običajima, muzikom, bogatom narodnom baštinom. Repertoar obuhvata igre sa pevanjem iz Slavonije, Međumurja, Turopolja i Posavine. **Udruga za promicanje obrtništva, zanatstva i malog poduzetništva "Zrmanja"** iz Obrovca podstiče obnovu i održavanje tradicionalnih obrta i zanata; podsticanje razvoja malog poduzetništva; podsticanje prenošenja novih zanatskih veština na nove članove Udruženja kroz radionički sistem obuke na tradicionalnim i modernim mašinama; organizovano okupljanje i edukaciju članova Udruženja radi ostvarenja cilja; organizovanje izložbi, predavanja, seminara i drugih sličnih skupova na temu podsticaja razvoja obrtništva i preduzetništva u Gradu Obrovcu; podsticanje mladih majstora za osnivanje samostalnih obrta; organizacija manifestacija u zemlji i inozemstvu; ostvarivanje

⁸ The Council of Europe/ERICarts "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 12th edition", 2011

⁹ <https://www.obrovac.hr/udruge>

saradnje sa domaćim i inostranim srodnim udruženjima; ostale delatnosti radi ostvarivanja cilja Udruženja u skladu sa zakonom. **Udruga žena "Kamenica"** radi na sledećim aktivnostima: izrada tradicionalnih predmeta i suvenira od gline, izrada ukrasnih predmeta i suvenira od prirodnih materijala, organizacija edukativnih radionica za izradu tradicionalnih i ukrasnih predmeta i suvenira od gline i prirodnih materijala, organizacija i sučestvovanje na izložbama, prezentacijama i manifestacijama sa tradicionalnim i ukrasnim predmetima i suvenirima od gline i prirodnih materijala, izrada upotrebnih predmeta od gline i ostalih prirodnih materijala, informisanje javnosti o radu i napretku udruženja, jačanje saradnje sa srodnim organizacijama u Hrvatskoj i izvan nje.

Iz Turističkog ureda grada Obrovca kažu da su jul i avgust najintenzivniji i najispunjeniji događanjima i manifestacijama, ako što su Bukovačka večer, ribarske večeri na kojima su se delile srdele, dagnje i crni rižot, dečje predstave (u Karinu i Obrovcu), održane su radionice za decu svih uzrasta, a takođe, i udruženja vikendaša organizuju raznorazne aktivnosti tokom ovog perioda¹⁰.

Stanje kulturnih udruženja i amaterizma u zemljama u okruženju

Slovenija. Stav države Slovenije, a kako je istaknuto u Nacionalnom programu za kulturu, je da je amaterizam važan za očuvanje nacionalnog identiteta, te da je način za stimulisanje stanovništva da ispoljava i zadovoljava svoje kulturne potrebe. Opšti interes Republike Slovenije u ovoj oblasti uključuje sve aktivnosti udruženja, grupa i drugih organizacija u kulturi, obezbeđivanje infrastrukturnih uslova za kulturne aktivnosti, kompjuterizacija, obrazovanje, međunarodne aktivnosti, istraživanja i programe podrške. U tom smislu, slovenačka kulturna politika se vodi tako da u oblastima u kojima amateri deluju između ostalog brine i za:

- podršku projektima amaterskih udruženja;
- unapređenje uslova za aktivnosti omladinskih centara i udruženja;
- promociju edukacije izvođača (seminari na regionalnom, među-regionalnom i republičkom nivou);
- pripremu publikacija od značaja za amaterske aktivnosti;
- unapređenje „piramide“ događaja koja će omogućiti redovno prezentovanje, poređenje i evaluaciju dostignuća;
- sufinansiranje neophodnih investicija u prostore i opremu;
- koordinacija regionalnih centara amaterske kulture; itd.

Javni fond za kulturne delatnosti (Sedište Fonda je u Ljubljani), a širom Slovenije, u svim većim gradskim centrim, funkcioniše 59 kancelarija, ima zadatak da stimuliše razvoj kulturno-umetničkog amaterizma. Fond organizuje seminare, kurseve i radionice koje vode profesionalni pedagozi i renomirani umetnici ali i manifestacije i druge priredbe na kojima se prezentuje rad organizacija. Javni fond godišnje obavljuje pozive za finansiranje projekata i programa, pruža male investicije i opremu za kulturne grupe i centre za kulturu.

Godine 2009. registrovano je 3.145 udruženja, sa 101.109 članova. Udruženja uglavnom koriste mrežu domova kulture. Na teritoriji Republike Slovenije registrovano je 874 domova kulture. Ti prostori su pretežno u društvenom vlasništvu, dok je manji broj u vlasništvu udruženja. Oni su glavni prostor za stvaranje, druženje i koncerte. Oni su i mesta za amaterska kulturna udruženja. Prema finansijskom izveštaju Ministarstva kulture za 2010. godinu za kulturno-umetnički amaterizam izdvojeno je 5.204.123 evra od kojih je 4.411.732 evra išlo za

---

¹⁰ <https://www.zadarskilist.hr/clanci/21082018/reportaza-iz-obrovca-gradic-koji-privlaci-sve-vise-turista-zeljnih-divljine-i>

programe i projekte preko Javnog fonda za kulturne aktivnosti dok je 792.400 evra bilo namenjeno za investicije u vezi sa sprovođenjem aktivnosti amatera^{11,12}.

Srbija. Broj amaterskih umetničkih grupa je u opadanju. Prema podacima za 2000.godinu bilo je oko 300.000 umetnika amatera u različitim grupama kao što su horovi, pozorišta, folklorne grupe i dr. Ministarstvo je 1995. godine prestalo da finansira ove grupe i prebacilo je odgovornost na opštine. Od 2004. politika Ministarstva kulture naglašava značaj amaterskih društava i ona dobijaju finansijsku podršku za organizovanje raznih događaja i festivala. Domovi kulture ili kulturni centri kao „kuće kulture“ su stvoreni širom Srbije odmah nakon Drugog svetskog rata. Njihova glavna uloga je bila da budu domaćini kulturnog udruženja i amaterske umetničke delatnosti, kao i prostori za održavanje različitih izložbi, filmskih projekcija, pozorišnih predstava. Tokom devedesetih godina prošlog veka, većina ovih centara je preživela iznajmljivanje svojih prostora lokalnim preduzećima (prodavnice, bilijar klubovi...). Poslednjih petnaestak godina su se razvile amatersko umetničke grupe koje su uveliko doprinele revitalizaciji kulture i uveli nove načine upravljanja i umrežavanja u Srbiji¹³.

Makedonija. Amaterizam u Makedoniji je oduvek igrao važnu ulogu u kulturnom životu. Razvija se uglavnom kroz formiranje raznih klubova u oblasti muzike, pozorišta, filma, književnosti, folklore, likovne umetnosti i sl. Ministarstvo kulture obezbeđuje skromnu finansijsku podršku za neke od njihovih aktivnosti. Klubovi su se tokom 2000-tih polako transformisale u kulturne centre. Na ovaj način se omogućava da funkcionišu sa potrebama lokalnog stanovništva¹⁴.

Mađarska. Snaga mađarske amaterske kulturne aktivnosti leži u dobroj infrastrukturi i mreži kuća kulture. Kultiviranje narodne kulture je tradicionalno osnovna funkcija ovih institucija. Od 70-tih godina XX veka su popularne „plesne kuće“ gde se uči o tradicionalnim narodnim igrama. Od 3660 socio kulturnih institucija u zemlji u 2008. godini, 767 je pružalo usluge za jednu ili više nacionalnih manjina (439-Romi, 288-Nemci, 110-Slovaci, 89-Hrvati)¹⁵.

Kreativnost kulturnih udruženja

Kreativnost omogućava destinaciji da relativno brzo inovira nove proizvode dajući joj konkurentsku prednost u odnosu na druge lokacije. Dok kulturna potrošnja zavisi od koncentracije kulturnih resursa, umetnički performansi i umetnička dela danas mogu biti proizvedena bilo gde, bez potrebe za mnogo infrastrukture. Za turizam zasnovan na kreativnosti nema potrebe za mnogo graditeljskog nasleđa i nema potrebe za skupim očuvanjem i održavanjem. Kreativnost se može koristiti kao sredstvo za promociju kulture jednog mesta. Kreativni turizam karakteriše autentičnost mesta, stvaranje iskustava i mogućnost da turista razvije svoj kreativni potencijal, kao i činjenica da domaćin i turista saraduju na iskustvu na samoj lokaciji¹⁶.

Koncept kombinovanja kulture i kreativnosti u turizmu je postao popularan trend širom sveta. Pre svega, jer se kreativni turizam smatra novim smerom, strategijom koju treba da prate gradovi, ali i ruralne oblasti u potrazi za rastom, ali se smatra i potencijalno korisnim načinom

---

¹¹ Vukanović, M. (2011): Kulturno umetnički amaterizam. Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka

¹² The Council of Europe/ERICarts "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 12th edition", 2011

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Pfanner, J.H. (2011): Archaeological Sieving as Creative Tourism? MA thesis, University of Warwick

promovisanja lokalne ekonomije kroz kulturni razvoj. Mnoge zemlje i mesta u svetu razvijaju različite oblike kreativnog turizma kao deo njihovih širih razvojnih strategija^{17, 18}.

Neki mogući oblici kreativne ponude seoskih sredina oko grada Obrovca, mogu biti sledeće kreativne i edukativne radionice:

- umetničke radionice i kolonije za decu i odrasle (slikanje, crtanje, vajanje, tradicionalna pesma, muzika),
- pravljenje predmeta od gline,
- radionice tradicionalnog veza,
- gastronomske radionice (kuvanje tradicionalnih jela, degustacija lokalne kuhinje, korišćenje lokalnog bilja u ishrani, pravljenje sira),
- sakupljanje lekovitog bilja¹⁹,
- učenje tradicionalnog sporta-boćanje i sl.

Sve ove radionice mogu da organizuju članovi različitih udruženja koja postoje na teritoriji grada Obrovac. Koristi imaju i turisti i udruženja, kao i njihovi članovi.

Koristi za turiste:

- kontakt sa lokalnim stanovništvom,
- učenje nove veštine od umetnika amatera,
- kupovina domaćih proizvoda.

Koristi za udruženja:

- ostvaruju dodatna finansijska sredstva za rad udruženja,
- promocija aktivnosti udruženja,
- plasman domaćih proizvoda.

SWOT analiza stanja kulturnih udruženja

SWOT analiza se u savremenim uslovima poslovanja najčešće koristi kao tehnika u okviru strategijskog menadžmenta. SWOT predstavlja akronim od početnih slova engleskih reči: strenghts (snage/prednosti), weakness(slabosti/nedostaci), opportunities (šanse) i threats (pretnje). Analiza pomaže da se indentifikuju sadašnje i buduće šanse i pretnje iz okruženja (eksterne faktore), s jedne, i snage i slabosti (interne faktore), s druge strane. Na osnovu ovih elemenata definiše se misija, vizija i ciljevi.

Prednosti	Nedostaci
<ul style="list-style-type: none"> • povoljan geografski položaj (blizina autoputa, blizina mora) • atraktivnost prirodnih faktora (kanjon Zrmanje, reka Krupa....) • bogatstvo antropogenih faktora (manastir Krupa, kula Talijana...) • veliki broj udruženja iz domena kulture	<ul style="list-style-type: none"> • ne tako duga istorija rada udruženja • nedovoljna promocija (više reklama o aktivnostima udruženja u medijima, na društvenim mrežama, u većim gradskim centrima) • više kreativnih radionica namenjenih svim starosnim kategorijama

¹⁷ Pivac, T., Blešić, I. (2019): Mogućnosti za razvoj kreativnog turizma u ruralnim područjima Bukovice, Primena pozitivnih iskustava na razvoj ruralnih područja i uticaj demografskih kretanja na održiv razvoj u Severnoj Dalmaciji, Srpsko-hrvatski odnosi u 20. veku, Novi Sad, Golubić, 25-35

¹⁸ Richards, G. (2009): Tourism Development Trajectories – From Culture to Creativity. Available at: <http://www.tramresearch.com/atlas/APC%20Paper%20Greg%20Richards.PDF>

¹⁹ T.Pivac, I.Blešić, *op. cit.*

<ul style="list-style-type: none"> • bogato kulturno nasleđe Hrvata i Srba sa ovih prostora (nošnja, pesma, igra, gastronomija) • razvijena svest o značaju turizma i mogućnosti plasmana različitih proizvoda stranim turistima 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna osmišljenost sadržaja boravka (nepostojanje konkretnog turističkog proizvoda sa kojim će se izaći na tržište)
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> • porastom interesovanja za sadržaje, dolaskom većeg broja turista stvorice se šanse za zaposlenje • finansijska korist za udružanja (samim tim stvara se mogućnost za kupovinu nove nošnje, instrumenata, sređivanje prostora udruženja i sl.) • saradnja između udruženja • organizovanje novih manifestacija 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatak finansijskih sredstava • nedovoljno podsticajnih mera od strane državnih i lokalnih organa

Zaključak

Kulturno – umetnički amaterizam je na državnom nivou prepoznat kao onaj skup aktivnosti koji doprinosi razvoju društva u celini. Amateri tek u poslednje vreme počinju da uviđaju sa kakvim „proizvodom“ mogu i treba da se nađu na tržištu i to ne samo kulturnom već i obrazovnom, turističkom pa i istraživačkom. Kreativni turizam je vrsta turizma formirana od strane lokalne zajednice, sa ciljem očuvanja vrednosti kulturne baštine i sticanja ekonomske koristi. Danas, rastuća potražnja za kreativnim turizmom ohrabruje interes različitih zainteresovanih strana na destinaciji, privlačenje turista i promovisanje nematerijalnog nasleđa korišćenjem postojeće infrastrukture. Primena kreativnog turističkog modela može podržati održivi razvoj lokalnog područja. Kreativni turizam pomaže očuvanje lokalnog nasleđa, stvaranje radnih mesta za stanovnike, doprinosi poboljšanju lokalne ekonomije kroz prihode lokalnog stanovništva. Kreativni turizam je inovativan, jer pokušava da pronade načine povezivanja prošlosti, nasleđa, sa modernim potrebama, to je bogat izvor ideja i strategija za primenu na bilo kojoj određenoj destinaciji²⁰ (Pivac, Blešić, 2019). Brojna kulturno amaterska udruženja grada Obrovca upravo kroz kreativni turizam mogu da približe svoje običaje, tradiciju, turistima iz urbanih centara iz drugih delova Hrvatske, kao i stranim turistima kojih je svake godine sve više (prema podacima Turističke zajednice grada Obrovca godišnji porast turista je oko 10%, a noćenja su u porastu za 14%).

Zahvalnost

Rad je deo rezultata istraživanja republičkog projekta Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnološkog razvoja broj 47024: “Društveni odnosi između Srba i Hrvata, nacionalni identitet i manjinska prava posmatrana kroz evropske integracije”; Pokrajinskog projekta za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost, broj 142-451-2550/2019-01: “Kulturni turizam u funkciji očuvanja nacionalnog identiteta vojvođanskih Hrvata”; Pokrajinskog projekta za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost, broj 142-451-2123/2019-02: “Etičke grupe u Vojvodini u 21. veku-stanje i perspektive održivosti”.

²⁰ Pivac, T., Blešić, I. (2019): Mogućnosti za razvoj kreativnog turizma u ruralnim područjima Bukovice, Primena pozitivnih iskustava na razvoj ruralnih područja i uticaj demografskih kretanja na održiv razvoj u Severnoj Dalmaciji, Srpsko-hrvatski odnosi u 20. veku, Novi Sad, Golubić, 25-35

CULTURAL ASSOCIATIONS AND AMATEUR ART IN THE CITY OF OBROVAC

Abstract. Tourists are increasingly demanding today, and besides the desire for a break, they look for new challenges and experiences that also contain educational elements. Tourists want to escape from the familiar surroundings and want to learn more about a new culture - people and their behaviour, attitudes, their food, customs and history. Every tourist destination needs to adapt to the new demands of the tourism market and need offer something new, a new tourist product. In small, rural communities, great importance may have cultural associations as centres of amateur arts. They are the guardians of the traditions of their region and the organizers of various events that have been recognized not only in the local population but become recognized and visited by the tourists.

The role of amateur art is the promotion of cultural diversity, interculturalism, creative pluralism and cultural goods. Amateur cultural associations by providing various services / programs: training of folk dances, learning about traditional costumes, traditional gastronomy, painting, singing, etc. can be involved in the development of creative tourism at a destination that is becoming an increasingly popular form of cultural tourism.

Key words: new tourist product, amateur art, cultural associations, creative tourism